

İŞİN SONUNU DÜŞÜNÜN!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn.,, Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve imâmi'l-müttakîn, ve şefi'i'l- müznibîn muhammedini'l- mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiâhû bi- ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l- muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ أَنْ يَبْزُقَ فِي الْمَسْجِدِ، اضْطَرَبَتْ
أَرْكَانُهُ، وَانزَوَى

كَمَا تَنْزَوَى الْجِلْدَةُ فِي النَّارِ؛ فَإِنْ هُوَ ابْتَلَعَهَا،
أَخْرَجَ اللَّهُ مِنْهُ اثْنَيْنِ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

وَسَبْعِينَ دَاءً، وَكُتِبَ لَهُ بِهَا أَلْفُ حَسَنَةٍ

(الديلمى عن أنس)

RE. 65/4 (*İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mescidi, ıdtarabet erkânühû, ve'nzevâ kemâ tenzevi'l-celdetü fi'n-nâr; fein hüve ibteleahâ, ahreca'llàhu minhu isneyni ve seb'îne dâen, ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.*)

Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kâl, ev kemâ kâl

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümleğiniz üzerine olsun... Allah cümleğinizden razı olsun... İki cihanın saadetine cümleğinizi nail eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden okuyup izah üzere toplanıyoruz. Rabbimiz dinimizin inceliklerini güzel öğrenip, kendisine razı olacağı güzel bir şekilde kulluk etmeyi cümlemize nasib eylesin... Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin yolundan bir kıl payı kadar bile bizi ayrı düşürmesin...

Hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sonsuz sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın âcizane bir nişanesi olsun diye ruh-u pâkine hediye olmak üzere; onunla beraber onun âlinin, ashâbının, evzâcının, evlâdının, zürriyet-i tayyibesinin; verese-i Nebî olan ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyemiz hazretlerinin; bu beldelerde medfun

bulunan enbiyâullah, evliyâullah ve salihlerin, sahâbe-i kiramın ruhlarına;

Cümle hayrât ü hasenât sahiplerinin; içinde ibadet ettiğimiz şu camiyi bina etmiş olan Bayezid-i Velî'nin güvenilir veziri İskender Paşa'nın ve bu camiyi hizmette tutmuş, çeşitli yardımlar, tamirler ve tecdit ve tevsilerle cami olarak hizmetini devam ettirmiş hayır ve hasenât sahiplerinin, vaizlerin, cemaatlerin, çevresinde medfun bulunan mü'minin ü mü'minatın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından aşk, şevk ile, sevgiyle, saygıyla bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz değerli kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin; anne, baba, dede, nine, ecdâd, ceddât, akraba u taallukât, ahbâb u yârân ve yakınlarının ruhları şad olsun, kabirleri nur dolsun, makamları a'lâ olsun, sevinçleri nurları kabirde ziyadeleşsin diye;

Biz yaşamakta olan, dâr-ı dünyada imtihan halinde bulunan mü'minler de bu imtihanı kazanalım, ömrümüzü rızâ-i Bârî'ye uygun geçirelim, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmaya muvaffak olalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup, saydığımız büyüklerimizin cümlesinin, yakınlarımızın hepsinin ruhlarına bağışlayıp öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. Caminin Temiz Tutulması

Mukaddimedede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabınının 65.

sayfasındaki 4. hadis-i şeriftir.

Hadis alimi Deylemî'nin Enes RA'dan rivayet ettiğine göre,

Peygamber Efendimiz SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:¹

إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ أَنْ يَبْزُقَ فِي الْمَسْجِدِ، اضْطَرَبَتْ
أَرْكَانُهُ، وَانزَوَى

كَمَا تَنْزَوَى الْجِلْدَةُ فِي النَّارِ؛ فَإِنْ هُوَ ابْتَلَعَهَا،
أَخْرَجَ اللَّهُ مِنْهُ اثْنَيْنِ

وَسَبْعِينَ دَاءً، وَكُتِبَ لَهُ بِهَا أَلْفُ حَسَنَةٍ

(الديلمى عن أنس)

RE. 65/4 (*İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mescidi, ıdtarabet erkânühû, ve'nzevâ kemâ tenzevi'l-celdetü fi'n-nâr; fein hüve ibteleahâ, ahreca'llàhu minhu isneyni ve seb'îne dâen, ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.*)

(*İzâ hemme'l-abdü*) “Kul kalkıştığı, gayret ettiği zaman...” Neye kalkıştığı zaman? (*En yebzüka fi'l-mescidi*) “Mescidde tükürmeye kalkıştığı zaman, (*ıddarabet erkânühû*) mescidin duvarları sallanır, titremeye başlar.”

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.291, no:1145: Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.665, no:20811; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.120, no:2906.

Kul mescide tükürecek diye mescidin duvarları direkleri sallanmaya, titremeye başlar. (*Venzevâ kemâ tenzevi'l-cildetü fi'nnâr*) “Ateşin içine atılan bir derinin kavrulup kuruyup kıvrılıp buruştuğu gibi, mescid mânevî bakımdan buruşur.”

(*Fein hüve ibteleahâ ahreca'llâhu minhu isneyni ve seb'îne dâen*) “Eğer bu tükürüğü gelen kişi tükürmez de mescide tükürmeyeyim diye tükürüğünü yutarsa, Allah onun içinden yetmiş iki hastalığı çıkarıp giderir. (*Ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin*) Ve Allah ona iki milyon hasene yazar.”

İki bin tane bin hasene, ne ediyor? İki milyon hasene yazar.

Bu bizi biraz şaşırtan bir hadîs-i şerîf:

“—Allah Allah, mescide de tükürülür mü, olur mu hiç öyle şey?” Tükürülmez. Bizim mescidlerimiz halı kaplıdır, tertemizdir; ayakkabılarımızı çıkartırız, birbirlerine kapatırız. Bazı titiz kardeşlerimiz, amcalarımız, hacı babalarımız, tozu bile camiye dökülmesin diye camiye torbayla gelirler, pabuçlarını torbaya koyarlar. Camiye çok hürmet ederiz. Allah'ın evi diye, ibadet ettiğimiz yer diye camide ciddiyetimizi çok iyi koruruz, camiye severiz.

Tükürmek ne kelime, hiç öyle şey olur mu?!..

Olmaz! Ama tarihin eski devirlerine, Peygamber Efendimiz'in zamanına gidelim. Kurşun mu vardı, kubbe mi, kemer mi, duvar mı vardı?

Duvar vardı ama hurma dallarını çit yapmışlardı,

üstünü sıvamışlardı. Tavan vardı ama hurma yapraklarını örtmüşlerdi, gölgelik yapmışlardı. Çardak; bizim bugünkü anlatabileceğimiz, o zamanki cami hakkında söyleyebileceğimiz çardak gibi bir şeydi. Yan duvarları belki çamurla sıvanmış, o da kaliteli sıva, boya, ÇBS vs. nerede... Çok basit bir tarzda! Çünkü müslümanlar camileri süslememişler. Bir de süslememeyi özellikle yapmışlar.

Süslemeyi bilmezler mi?

O devirde hristiyanlar San'a'da kilise yaptırmış, altınla kaplatmışlar. Süslemeyi herkes bilir. Süslenmek çok eskiden beri var. İnsanoğulları altın, gümüş, süs ziyneti çok eskiden beri biliyor.

Süslenmeyi bilmez miydi? Bilirdi. İsteseydi o gelen hayırların, sadakaların bir kısmını camiye süslemeye vermez miydi? Verebilirdi. Ama vermemiş!

Mescidleri sade yapmışlar, süslememişler, masraf yapmamışlar. Sade, Allah'ın bir binası işte!

Güzelliği nerede? Mânevîyatında, içinde ibadet edilmesinde! Süsünde ziynetinde, kapısında, altınında, gümüşünde, mermerinde, nakşında, oymasında, çıkmasında değil!..

Mescidler sadeydi. Mescidlerin süslenmesi, insanların zâhirperestliğinden olmuştur, dışa önem veriyorlar, sonradan sonraya böyle yapmışlardır.

Mescidin zemini nasıldı?

Nasıl olacak, dışarıdaki arazi nasılsa onun devamıydı! Arazi çitle bölünmüş, çit de sıvanmış; dışarıdaki toprak neyse içerisi de toprak!

Bunlar ne yaparlardı? *Allahu ekber* deyip mescidin içinde toprağa secde ederlerdi. Oraya hasır koymuşlarsa, o zaman üstleri başları toprak olmazdı. Ama eğer hasırsız bir yerde namaz kılmışlarsa, toprak da olurdu. Suudi Arabistan sıcak, terliyse alnına da yapışabilirdi. Onun için, Peygamber Efendimiz bir hadîsi şerîfnde buyuruyor ki:

“—Müslümanın namaz esnasında alnını, elini topraklardan temizlemesi doğru olmaz!”

Allah’ın huzurunda! O işi sonra yapsın. Amel-i kesîr olur. Boş şeyle uğraşmak olur. Alnını temizleyecek, elinin toprağını giderecek, şak şuk şak şuk, mescidin içi şapultuya gider. Oradan anlıyoruz ki toprak veya biraz ileri bir şey, hurma liflerinden yapılmış hasır filan olabilir. Meşhur bir hadîs-i şerîf var, duymuşsunuzdur belki ona da hayret etmişsinizdir:

Bu yeni din ne, bu peygamber nasıl bir insan, bu İslâm nasıl bir din bakalım diye bedevinin birisi çölden gelmiş. Bir şeyi yok! Uçkurunu çözmüş, köşeye çişini yapacak, sahâbe-i kirâm:

“—Vay! Seni edepsiz!” diye parçalayacaklar, dövmeye kalkmışlar.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—Hayır dövmeyin! Çişini yaptıysa bile oraya su dökün, temizleyin; güzelce anlatın!”

Çünkü Peygamber Efendimiz çok cahil bir kavme peygamber gitti; onları adam etti, melek etti. Melek gibi güzel insanlar oldular, evliyâullah oldular, Allah'ın en sevgili kulları oldular. Onlara yumuşaklıkla, yumuşak yumuşak öğrete öğrete her şeyi öğretti. Tahareti öğretti, tırnak kesmeyi öğretti, gusülü, abdesti, diş fırçalamayı, koltuk altlarının kıllarını gidermeyi, kasıktaki kılları gidermeyi öğretti; her şeyi öğretti. Efendimiz'in sünnet-i seniyyesiyle, gayret-i nebeviyyesiyle pırıl pırıl bir ümmet meydana geldi.

“—Hayır, dövmeyin!” dedi, dövdürtmedi.

Ama biz işin bir de bu tarafından bakalım: Bedevicik oraya niye küçük abdestini bozmaya kalktı? Sokak gibi, bir duvar gibi gördü, kum diye gördü; ondan yaptı. Oradan da o anlaşılıyor.

Halı olsa halıya yapar mı? Ev içi gibi ziynetli filan olsa yapar mı? Yapmaz. Demek ki aklın almayacağı kadar sadelik var!

Peygamber Efendimiz'in zamanında mescidlerde çok sadelik var. Her şeyi içindeki özel ortamında anlamaya çalışmak lazım. Bu devre getirirseniz anlaşılmaz, balığı sudan çıkarttınız mı ölür. Çağı içinde, devri içinde, çevresi içinde anlayacaksınız, anlatacaksınız. Peygambere Efendimiz buyurdu ki:²

² Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.250, no:5298; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.135, no:319; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.70, no:506; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.167, no:11712; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.351; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.268, no:1291; Hz. Osman RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.243, no:737; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.313, no:3259; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.180; Hz. Ali RA'dan.

مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

(ت. خز. عن عثمان؛ ه. طس. حل. عن علي؛ حم. والبخاري عن عمر)

(*Men benâ li'llâhi mesciden, bena'llâhu lehû beyten fi'l-cenneh*) “Kim Allah rızası için, içinde ibadet edilsin, benim de bir hayrım olsun diye bir mescid bina ederse, Allah da ona cennette bir köşk yapar, Allah da ona cennette bir köşk bina eder!” Allah hepimize yapmayı nasib etsin... Ne güzel!

Sahâbe-i kirâm nasıl insanlar? İnsanların peştamalı varsa gömleği yok, gömleği varsa pabucu yok, hurması varsa katığı yok. Fukara, maddeten fukara; mâneviyat bakımından hepsi padişah, yoksul! “—Yâ Rasûlallah! Yolların kenarlarında namaz kılınsın diye dallar dikilip de çardak yapılmış, namazgâhlar; onlar da bu hükme dâhil midir?”

Peygamber Efendimiz:

“—Evet, dâhildir!” buyurdu.

Ne mutlu! Ben onun için diyorum: Bir talebe

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.20, no:126; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.432, no:304; Hz. Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.231, no:437; Ümm-ü Habîbe RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.411, No:2534; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.81, no:2939; Ukaylî, *Du-afâ*, c.VII, s.305, no:1703; Hz. Aişe RA'dan.

Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.123, no:912; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan. Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.330, no:1047; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. Cürçânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.131, no:135: Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.649, no:20728, 20753; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.124, no:21678.

bile bir mescid yapabilir. Gider, karayollarının kenarında bir yerde durur.

“—Tamam cennetteki köşkü kazanacak fırsatı yakaladım... Dört tane direk, üstüne sekiz tane dal, üstüne bir gölgelik; burası namazgâh!..”

Ne oldu? Peygamber Efendimiz’e sordukları şey oldu!

“—Yolların kenarlarındaki çardaklar namazgâhlar da, basit şeyler de cennette köşk kazanmaya sebep olur mu?”

“—Olur, evet olur. Allah’ın lütfu çok, sen Allah rızası için bir kulübecik bile, çardakçık bile yaparsan, Allah sana cennette bir köşk verecek.” buyurdu Peygamber Efendimiz.

“—Hem de o mescidlerin süprüntüleri, huri kızlarının mehirleridir.” dedi.

Ne demek?

Öyle bir çardağa, öyle bir namazgâha girdiğin zaman tozlanmıştı, yukardan yapraklar dökülmüştür vs. Eğer eline süpürececek bir şey alıp süpürüp tozlarını bir yere toplasan, orayı temizleyersen... Belki tozu, kiri, yaprağı yoktur da çakılı vardır, insanın dizine, ayağına filan batar. Onları süpürürsen, onların süprüntüleri bile huri kızlarının mehirleridir. Mücevher olacak, demek.

Bir kız kolay kolay taşa çakıla, çöpe gelir mi?

Gelmez. Mücevhere gelir. Yüzükleri, küpeleri, gerdanlıkları, takıları, beşibiryerdeleri takacaksın; şu kadar şunu isterim, bu kadar bunu isterim...

Bunlar huri kızlarının mehirleri olacağına göre, Allah onu ahirette mücevhere döndürecek demek.

Kàdir mi? Amennâ ve saddaknâ, her şeye kàdir. “—Huri kızlarının mehirleridir.” dedi.

Buradan da anlıyoruz ki süpürülebilen, örtüsü olmayan sade yapıları. O zavallı bedeviciğin cahilliğinden gidip kenarında ihtiyacını gidermek istediği gibi, birisi tükürmek de isteyebilir. Boğazına takılır filan...

Peygamber Efendimiz:

“—O zaman mescidin duvarları titrer!” diyor.

Iddarabe; ızdırap diyor ama titremek anlamında. Azanın ıstırabı, titremesi demek. Mescidin duvarları titriyor. “Bana saygısızlık gösterip tükürecek mi acaba?..” diye titrer, ateşteki derinin ezilip büzüldüğü gibi büzülür, ezilir. Nasıl kıvrılır sertleşir, onun gibi.

Mescid üzülüyor...

“—Hocam, mescidin canı var mı, şuuru var mı, siniri, beyni var mı?”

O seninle benim mantığım! Peygamber Efendimiz bir hurma kütüğünün üzerinde hutbe okuyordu da dediler ki:

“—Hurma kütüğü olmasın, üç basamaklı bir minber yapalım.”

Marangozun bir tanesi Peygamber Efendimize sevgisinden bir minbercik yaptı. Kütüğü de aldılar öbür tarafa koydular.

Oraya koyunca, hurma kütüğünden bir cızıltı,

bir sızıltı gelmeye başladı. İıııııh... Deve iniltisi gibi... Kütük ağlamağa başladı. Neden?

“—Rasûlüllah Efendimiz benim üzerime çıkıp da hutbeyi öyle okurdu, şimdi ben ondan mahrum kaldım.” diye kütük ağladı.

Peygamber Efendimiz minberden indi, o kütüğün yanına gitti, elini onun üstüne koydu, sakın ol diye okşadı, o zaman sustu. Peygamber Efendimiz’in emriyle bu kütük, minberin altına kazılan bir çukura gömüldü.

Onun için, şairin dediği gibi:

*Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı;
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı!*

Etrafındaki taşı taş sanma, kayayı kaya, ağacı ağaç sanma!

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَ تَفْقَهُونَ

تَسْبِيحَهُمْ

(السراء: ٤٤)

(*Ve in min şey’in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) “Allah’ı tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur ama, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.” (İsrâ, 17/44) diyor Kur’an-ı Kerim...

“—Sübhâna’llah...

Sübhâna’llah... Sübhâna’llah...”

Her şey teşbihte... Tesbihe devam ediyor.

Muzâri siygası, istimra siygası: *Yüsebbihu...*

Sebbeha siygası da var:

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

(الحديد: ١٠، الحشر: ١٠، الصف: ١٠)

(*Sebbeha li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve'l-ardı*)
“Yerde gökte ne varsa hepsi Allah’ı tesbih
ettiler. (*Ve hüve'l-azîzü'l-hakîm*) O azîzdir,
hakîmdir.” (Hadid, 57/1, Haşr, 59/1, Saf, 61/1)

Demek ki bugünkü bizim ilim tasniflerine göre cansızlar, canlılar, hayvanlar ve bitkiler vs. gibi taksimlerin ötesinde bizim bilmediğimiz daha başka sırlar var; anlayan anlıyor, anlamayan şaşırıp kalıyor. Ne yapalım?.. Anlarsa anlar; söyleyen Allah, söyleyen Rasûlüllah! Anlasana be adam, Allah CC söylüyor! Rasûlüllah söylüyor, senin bildiğin gibi değil işte!

“—Ama benim lisede okuduğum, ortaokulda okuduğum bilgiler...”

Başında paralansın, o kitaplar başında paralansın! Yahu Kur’ân-ı Kerîm’de Allah söylüyor! İnsafın yok mu senin! Beşerin yazdığı lise kitabıyla Kur’ân-ı Kerîm bir olur mu? Bu işin bir başka sırrı var.

Evliyâullahın büyüklerinden, Eyüp’teki şeyh Abdülehad-i Nûrî Hazretleri’ne soruyorlar:

“—Her şey Allah’ı tesbih edermiş, nasıl? Lisân-ı hâl ile mi tesbih ederler?”

“—Lisân-ı hâl ile tesbih eder.” dese herkes itiraz edemez. Çünkü mesela insan korktuğu zaman bile konuşmuyor ama lisân-ı hâl ile belli. Gülüyor, seviniyor, lisân-ı halden anlıyorsun veya üzgün, anlıyorsun. Hâlınden seziyorsun, lisân-ı hâli herkes anlar.

“—Lisân-ı hâl ile mi tesbih ediyor?” Abdülehad-i Nûrî hazretleri;

“—*Sübhanallah* der, bayağı söyler ama anlayan anlar!” diyor.

İsbat ediyor. Padişahın huzurunda münakaşa ediyorlar, öbür alimler lisân-ı hâl ile midir, lisân-ı kâl ile midir?

“—Lisân-ı kâl iledir!” diyor. Evliyâullah, perdesi açık, gözünden biliyor, “Bayağı Allah der.” diyor.

Peygamber SAS Efendimiz peygamber olmasından az evvelki zamanlarda nereden geçerse etrafındaki kayalar, ağaçlar kendisine;

“—*Es-selâmu aleyke yâ rasûlallah!*” derdi ve duyardı, şaşırırdı. Dağlar, taşlar selamlıyor.

Bu işler biraz lise mantığının üstünde işler. Bunu liseli anlayamaz, ortaokullu anlayamaz. Batılı hiç anlayamaz çünkü kâfir... Kâfir hiç anlayamaz! Mü'minlerin de gafilleri anlayamaz; ancak alimleri ve evliyâsı anlar!

“—Evet, sesi var duyuluyor, *Sübhanallah* diyor.” diyor. “—Ben duymuyorum...”

Senin kulağın sağır, git tedavi et! Duyan duyuyor; Peygamber

Efendimiz duyuyor, evliyâullah duyuyor sen duymuyorsun! Demek ki kusur sende! Kur'ân-ı Kerîm söylüyor, “Tesbih ediyor.” diyor; demek ki kusur duymayanda, duyurmayan Allah'a yalvarsın! Ne yapalım:

“—Yâ Rabbi! Bu tesbihleri ben duyamıyorum, bana duyur!” desin. İsterse, Allah ona da duyurur.

Mescidin duvarları titremeye başlıyor, kırışıp büzülüyor; “Acaba tükürecek mi?..” diye

Adam insafa geldi, oranın ibadethane olduğunu anladı, yapmaması lazım! Toprak, sokaktaki toprak gibi ama burasının hudutları çevrilmiş, burada namaz kılınıyor burası mescid; Yuttu!

Balgam kolay yutulur mu? Yutulmaz, insanın midesi bulanır.

Ama niçin yuttu? Mescide saygısızlık olmasın diye! Çok büyük bir fedakârlık yaptı, yuttu. O zaman Allah onun yetmiş iki tane derdine, hastalığına şifa verir.

“—Sen misin benim ibadet yerime sevgi ve saygı gösteren, ben de seni şifayâb eyledim!” diye şifa verir ve ona iki milyon hasene yazar. İki milyon hasene az değil büyük rakam, büyük sermaye.

Ne yapacağız?

“—Keşke mescidlerimiz toprak olsaydı da tükürecek gibi olsaydık da tükürmeseydik, yutsaydık...”

Öyle yapma, sen de mescide senin yapabileceğin şekilde saygı göster. Sen de teke gibi kokan

çoraplarıyla gelip halının üstüne basma!

Yaz gününde çalışıyor, mâşaallah turp gibi de sağlam. Ayakları pınar gibi ter çıkartıyor, yün çorabı ıslanıyor ama onu da çıkartmaya üşeniyor, çıkartmıyor. Veya şadırvanda çıkartıyor, abdestini alıyor, tertemiz ayağının üstüne leş gibi çorabı giyiyor. Lap lap bastığı yerlere ıslak ıslak izler ta ön tarafa kadar gidiyor.

Allahu ekber deyip namazını kılacaksın:

“—Allah, aman yâ Rabbi! Sen bana sabır ver yâ Rabbi! Bayılacağım ama hele bayılmayayım...”

Neden? Adam kirli çorabınla ne basıyorsun! Orası bembeyaz olsa göreceksin, halı olduğundan anlamıyorsun! Tertemiz yıka, kâğıt mendille kurula veya dışarıda takunyada biraz bekle kurula, ondan sonra tertemiz ayakla gel. Çorapları pabucunun içine sok, orada dursun, sonra giy!

Çorapsız da pabuç giyilmiyor; denedim, çorapsız pabuç giydiğin zaman olmuyor. Çorabın fonksiyonu var, işe yarıyor, çorap pabuçla ayak arasında conta vazifesi görüyor. Biliyorsunuz makineler de contasız olmuyor, conta vazifesi görüyor. İyi. Birkaç defa çorapsız giyeyim dedim, hiç rahat olmadı. Çorap giyilecek ama sıhhî çorap giyilecek.

Çorabı yıkayacaksın, ne olur! Bugünkü çorabı bugün giyersin, akşam yıkarsın. Koca sakalımla ben bile kaç tane yıkıyorum. Yıkamayı bana bıraktıklarından değil; ne olacak, hop yıkıyorsun, asıveriyorsun. Ertesi gün kupkuru, mis gibi sabun kokulu, öyle giyiyorsun.

“–Yok, bugün yıkamam...”

“–Yarın?”

“–Yarın da yıkamam.”

“–Öbür gün?”

“–Öbür gün de yıkamam.”

“–Ne yapacaksın?”

Bir hafta geçecek, on gün geçecek, orada cemaati bayıltacaksın. İçeri bir girdiği zaman (*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*) sağa sola serilenler, bayılanlar mı olsun?..

Biz de camiye saygıyı temizlikle gösterelim, konuşmayarak gösterelim, caminin içinde ibadetimizi güzel yaparak gösterelim vs... İnsan düşündü mü âdabın inceliklerini, çeşitlerini bulabilir.

Muhterem kardeşlerim! Anlıyoruz ki Allah CC kendisinin ibadethanesine muhabbet, hürmet edilmesini, riayet edilmesini, dikkat edilmesini seviyor. O halde biz de orası benim Rabbimin ibadetgâhı diyerek konuşmamıza, hareketimize, davranışımıza, girişimize, çıkışımıza dikkat edelim “*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'rrahîm*” diye besmeleyle ayağımızı atalım. Giriş duası var, çıkış duası var:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لَنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

(*Allahümme'ftahlenâ ebvâbe rahmetike*)
[Allahım, bize rahmet kapılarını aç!] diye duaları var.

Camiye girerken sağ ayağıyla girecek, oturacak, kimseyi üzmeyecek. Yan yana oturuyorlar, sohbet ediyorlar:

“—Nasılsın iyi misin? Bir haftadır göremedim, seni nerelerdesin...”

Ben de burada namaz kılıyorum. Yüksek sesle konuştuğumda aklım başka şeylere gidiyor.

“—Ne oldu senedi ödedin mi, ödemedin mi?”

Caminin içinde ötekiler rahatsız oluyor. Veya yüksek sesle Kur’ân-ı Kerîm okuyor; iyi güzel oku da biraz hafif oku, benim de başka işim var. Ben de başka bir şey okuyacağım, benim de bir mecburiyetim var.

Etrafı taciz edecek! İnsan tabii Kur’an’dan taciz olmaz, o zaman bırakıyorsun o kardeşin okuduğunu dinliyorsun tabii ama herkese saygılı olmak başka, temizliğe riayet etmek başka... İnşallah Rabbimizin ihsanına ermek için Rabbimizin ibadethanesine dikkat edelim.

b. İran’ın ve Bizans’ın Yıkılacağı

Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri’nden. Buhârî’de, Müslim’de Tirmizî’de var, Câbir ibn-i Semure’den var, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş. Kaynakları çok ve sahih kaynaklar.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

³ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.363, no:2888; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.134, no:5197; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.151, no:2142; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.233, no:7184; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IX, s.177, no:18383; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.83, no:6689; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.336, no:2580; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.II, s.4, no:427; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.364, no:2889; Taberânî. *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.213, no:1871; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.85, no:6690;

إِذَا هَلَكَ كِسْرَى، فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ؛ وَإِذَا هَلَكَ

قَيْصَرُ، فَلَا قَيْصَرَ

بَعْدَهُ؛ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي

سَبِيلِ اللَّهِ

(حم. ق. عن جابر بن سمرة؛ حم ق ت عن أبي هريرة)

RE. 65/5 (*İzâ heleke kîsrâ, felâ kîsrâ ba'dehû; ve izâ heleke kaysaru, felâ kaysara ba'dehû; Ve'llezî nefsî bi-yedihî letünfekanne künûzehümâ fî sebîli'llâh.*)

(*İzâ heleke kîsrâ, felâ kîsrâ ba'dehû*) “Kisra öldüğü zaman, ondan sonra başka Kisra yok! (*Ve izâ heleke kaysaru, felâ kaysara ba'dehû*) Kayser öldüğü zaman, ondan sonra başka Kayser yok!” (*Ve'llezî nefsî bi-yedihî letünfekanne künûzehümâ fî sebîli'llâh*) “Şu nefsim, canım elinde olan Rabbime yeminler olsun ki, and olsun ki Allah yolunda siz cihad ettiğiniz zaman Kisra'nın, Kayser'in hazinelerine Allah tarafından sahip olacaksınız. Ganimetiniz olacak, Allah onları size verecek. Onların hazineleri sizin elinize geçecek. Onlar size Allah yolunda infak olunacak!” buyuruyor.

“—Ne zaman söylüyor?” Sağlığında söylüyor.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.130, no:4286; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.9, no:7; Câbir ibn-i Semure RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s513, no:14073; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.35, no:2386; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

“—Peygamber Efendimiz’in sağlığında durum neydi?”

İslâmiyet Arabistan’da yayılmıştı ama İnan’da ve Irak’a hâkim Kisralar vardı. Sasanî imparatoruna Kısra deniliyordu. Bir de Suriye’de, Anadolu’da, Mısır’da ve Yemen’e kadar olan toprakları da almış Bizanslılar vardı; başlarında Kayser vardı. Onların hükümdarlarına Kayser deniliyor, iki büyük devlet...

Peygamber SAS yeminle söylüyor:

“—Şu canımı yaratan, öldürecek olan, canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki, onların hazinelerini Allah size infak edecek. Fî sebîlillah cihad edeceksiniz, bunlar sizlere infak olunacak.”

Nefis, burada “can” demek.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

(العنكبوت: ٥٧)

(*Küllü nefsin zâikatü’l-mevt*) “Her nefis ölümü tadacaktır, her can ölecektir!” (Ankebut, 29/57) gibi.

(*Sadaka rasûlü’llah*) “Rasûlüllah Efendimiz doğru buyurdu.” Doğruluğu sonradan çıktı, İslâm mücahidleri Sasanî imparatorluğunu yendiler. Peygamber Efendimiz’in gönderdiği elçiyi öldürüp de İslâm’a davet mektubunu parça parça yırtmış olan Kayser’i oğlu öldürdü! Allah onu oğlunun eliyle öldürttü. Ođlu cinayet işledi, baba katili oldu. Baba da oğlu tarafından

öldürölmek rezaletine uğramış oldu.

Sonra Kâdisiye savaşında müslömanlarla çarpışmak için fillerini getirmişlerdi, hatta “Korkmayın, biz Arapları nasıl olsa yeneriz...” diye hazinesini bile getirmiş. “Bak hazinemi getiriyorum, onlardan korkmuyorum, hazine-i hümayun da burada. Biz bunları yeneriz...” diye İnan Sasanileri, Kisra’nın askerleri koca bir orduyla İslâm mücahidlerinin karşısına çıkmışlardı.

Allah onları perişan eyledi, Müslömanlara galibiyet ihsan eyledi, hazinelerini de bu hadîs-i şerîfte Efendimiz’in yeminle vaat ettiği gibi mücahitler arasında taksim ettirdi. Allah’ın hükmü böyle, Rasûlüne de vaadi böyle; Rasûlüllah Efendimiz’in sözü de hak! Hak peygamber olan böyle hak söyler! Sonra Bizans’ın toprakları da müslömanların eline geçti, el-hamdü lillah... Allah bu mübarek diyarları İslâm’dan ayrılmamız dolayısıyla bizim elimizden kâfirlerin eline tekrar geçirtmesin!

Nasıl olmamız lazım?

Buraları fetheden dedelerimiz gibi olmamız lazım; mü’min olmamız, müttakî, muhlis, ihlâslı, takvâ ehli olmamız, haramlardan günahlardan uzak olmamız lazım. Namahreme kuşak çözmek, bakmamak, haram yememek, Allah yolunda gevşememek, vazifeleri ihmal etmemek lazım, Allah’ın has kulları olmak lazım; o zaman Allah dünyayı fethettirir!

Ama Allah’ın kulları Allah’ın yolundan dönerse Allah o zaman cezalandırır. Kâfirlerle

cezalandırır, zelzeleyle, kıtlıkla, kuraklıkla, bin bir çeşit şeyle cezalandırır. Çekirge sürüsü gönderir, hastalık gönderir, kolera, veba gönderir... Hepsine kâdir! Rabbimiz bizi kahrına uğrayanlardan eylemesin...

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

(الفتح:٧)

(*Ve li'llâhi cünûdü's-semâvâti ve'l-ard*)
[Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır.] (Fetih, 48/7)

Âd kavmini helâk etti, Semûd kavmini helâk etti, Firavun'u denizde gark eyledi, Karun'u yerin dibine geçirdi, Nemrut'u sarayında perişan eyledi... Kâdir, azîz-i züntikâm. Onun için Allah'ın sevdiği kul olmaya bakmak lazım.

En büyük akıllılık, Allah'ın sevdiği kul olmaya çalışmaktır. En büyük aptallık Allah'a âsi olmaktır, ondan büyük dangalaklık, ahmaklık, aptallık olmaz. İnsanın aklı varsa, kâinatın sahibinin sevgisini, rızasını kazanmaya çalışır. Kendisine sayısız nimetleri, milyarlarca, trilyonlarca nimeti veren Rabbine bir şükran borcunu, şükrünü, zikrini, ibadetini güzel yapmaya çalışır. Çok gafiliz, çok cahiliz.

Allah bizi nevm-i gafletten uyandırsın, cehaletimizi izale eylesin... Ârif kullar eylesin, has kulların zümresine kabul eylesin...

c. Şam Halkının Helâk Olması

Efendimiz hadîs-i şerîfnde buyurmuş ki:⁴

إِذَا هَلَكَ أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فِي أُمَّتِي، وَلَا يَزَالُ
طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي

ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ، حَتَّى يُقَاتِلُوا الدَّجَالَ

(ابو نعيم، كر. عن معاوية بن قرة عن أبيه)

RE. 65/6 (*İzâ heleke ehlü'ş-şâmü felâ hayra fî ümmetî, ve lâ tezâlü tâifetün min ümmeti zâhirîne ale'l-hakkı, hattâ yukâtilü'ddeccâl.*)

(*İzâ heleke ehlü'ş-şâmü felâ hayra fî ümmetî*)
“Şam ahâlisi helâk olduğu zaman artık benim ümmetimde bir hayır kalmaz, kalmayacak!
(*Ve lâ tezâlü tâifetün min ümmeti zâhirîne ale'l-hakkı*) Benim ümmetinden bir grup insan hakkı destekleyici olarak daima mevcut olacak!
(*Hattâ yukâtilü'd-deccâl*) Deccal'le çarpışacakları zamana kadar!”

Mücahid, mübarek kullar, Allah'ın dinine hizmet eden insanlar hiçbir zaman eksik olmayacak. Ama Şam bozuldu mu, Şam ahâlisi helâk oldu mu artık ümmetin hayrı kalmayacak. Ondan sonra peş peşine çeşitli kıyamet alâmetleri

4 **12** İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.308; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.492, no:3303; Muaviye ibn-i Gurre babasından. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.285, no:35059; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.IV, s.117, no:2902.

zuhur edecek.

Şam deyince biz Türkler Suriye'nin baş şehrini anlarız. Arapça'da, hadîs-i şerîfte geçen Şam, Suriye'nin baş şehri demek değildir. Suriye'nin baş şehrinin adı Dımaşk'tır. Avrupalılar *Damaskus* diyorlar; Dımaşk-Damaskus aynı kelimedir. Şam dediği Ortadoğu demek.

Şam, aslında “sol” demektir. Bir insan yönünü güneşe döndüğü zaman, Hicaz'da, Efendimiz'in yaşadığı beldede, bu sözlerin konuşulduğu Arap diyarında yönünü doğuya döndüğü zaman önü maşrıktır, güneşin doğduğu yerdir. Arkası mağribdir, güneşin battığı yerdir. Sağ *yemîn*, sağ taraf *el-yedü'l-yümnâ* sağ el, sağ Yemen'dir. *Yemîn* kelimesinden, sağ kelimesinden geliyor, “sağ taraftaki ülke” demek. *Şimâl*, Şam da “sol taraf” demek.

Böylece ne demek oluyor?

Arap diyarının, Hicaz'ın kuzeyi demek oluyor. Orası mübarek bir belde... İbrahim AS oralarda yaşamış, Musa AS oralarda cvelan eylemiş, nice peygamberler gelmiş geçmiş, Zekeriya AS'ın makamı şurada, Eyüp AS'ın makamı burada vs. işte o mıntıka. Hicaz'ın kuzeyine rastlayan bugünkü Sina, Filistin, Suriye, Irak, hatta Anadolu'nun bir kısmı, buralar; helâk oldu mu ümmette bir hayır kalmamış olacak.

Buranın ahâlisi İslâm'ın kalbi, alimlerin yetiştirildiği, yetiştiği, medreselerin olduğu, İslâmî ilimlerin öğretildiği, öğrenildiği, Emeviler'in başşehri Dımaşk, Abbasilerin başşehri Bağdat vs. İslâm'ın başşehirlerinin

olduğu yerler. İslâm'ın hudutları çok uzaklarda, orası merkez idi. Artık orası helâk olduğu zaman ümmette bir hayır kalmamış olacak!

d. İşin Sonunu Düşün!

Yedinci hadîs-i şerîf:

Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan rivayet edilen bu hadîs-i şerîfte Efendimiz'in bir tavsiyesi geçiyor:⁵

إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْ فَإِنَّتَهُ عَنْهُ (هناد عن عبد

(الله بن مسور

RE, 65/7 (*İzâ hememte bi-emrin, fetedebber âkıbetehû; fein kâne rüşden feemdihi, ve in kâne gayyen fentehî anhü.*)

(*İzâ hememte bi-emrin*) “Bir işi yapmaya gayretlendin mi, giriştin mi, yapmadan evvel, (*fetedebber âkıbetehû*) bu işin sonu nereye varacak, diye tefekkür et! Ben bunu yapacağım, bundan sonra iş nereye varır, ne olur diye işin sonunu bir tefekkür eyle!”

Tedebbür; “arkasını düşünmek” demek. İşin sonunu bir düşün!

(*Fein kâne rüşden feemdihi*) “Eğer işin arkası iyiye, doğruysa, sonuç güzel, sonunda olgun bir şey olacaksa, semere, sonuç çıkacaksa o işini

5 **13** Hennâd, *Zühd*, c.I, s.302, no:531; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV, s.335, no:1155; Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.794, no:43149; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.121, no:2907.

yap, yerine getir. (Ve in kâne gayyen fentehî anhü) Eğer sonu doğru yol olmayacak; sapıklık, yanlışlık, günah olacaksa sonunda ters bir iş olacaksa o işi yapma, ondan vazgeç. Sonunda iyi gelmeyecek, o işi bırak!” diye tavsiye ediyor.

Demek ki biz her işi yaparken işin sonu nereye varacağını bir tefekkür etme âdetine alışmalıyız: “Ben bu işi yapıyorum sonu ne olur?..”

Üzüldüm, bir yere ziyarete gittik, anlattılar: Ticarî bir teşebbüs yapmışlar, çok zararlara uğramışlar.

“—Niye böyle yaptınız?” dedim.

Tanımadığı insanlarla ortaklık kurmuşlar, bilmedikleri senetlere imza atmışlar, malları göndermişler, paraları almamışlar; milyarlar elden gitmiş, traktörler, kamyonlar satılmış, hâlâ da üzerine kaç yüz milyon borç kalmış!

İşin sonunu bir düşün, bir incele: Kiminle ortaklık yapıyorsun, git, orada bir sor; bu sahtekâr beş tane adamı batırmış, altıncısı sensin, seni de batıracak... Tanımadığın insanla iş yapma! Bu işin sonu nereye varacak, diye düşün.

“—Ben bir mal gönderdim parası gelmedi, cevabı gelmedi...” İkinciye ne diye gönderiyorsun?

“—Birincinin parasını gönder de öyle göndereyim.” de. Şıp diye imzayı basmış! Ne diye basıyorsun?

Malı alıyor, imzayı basıyor, malı ona gönderiyor. Mal sende kalsa imzayı bas, sende kalmıyor ki! Gidiyor, imzayı giden bassın, o borçlansın çünkü malı o alıyor.

İşin sonunu düşünmeyince çok sıkıntılar oluyor. Ticarî hayatta çok dikkatli olmak lazım!

Bir arkadaş:

“—Hocam! Dükkân açacağım, dua edin...” dedi.

“—Ne açacaksınız?”

“—Suntacı dükkânı açacağım, sunta satacağım.”

“—Borç verme!” dedim. Aradan zaman geçti, sonra sordum: “—Sizin iş ne oldu?”

“—Hocam dükkânı iflasla kapattık, sermayeyi bitirdik...” dedi. Adam zengin, sırtı yere gelmedi de ama sermaye sıfıra gitmiş, dükkânı kapatmışlar. “—Ne yaptınız?”

“—Hocam, marangoz ustaları suntaları ‘Dolap yapacağız,

bilmem ne yapacağız...’ diye aldılar aldılar, parasını vermediler!”

Bir defa verdin, ikinciye ne diye veriyorsun! “Birincinin parasını ver de ikinciye öyle vereyim.” de. Hiç olmazsa bir sunta kaybın olur. Birinci partiyi ödemedi ikinciye verme. Hiç satamasaydın suntaların yanında dururdu gene sermayen bir şey olmamış olurdu ama sattın; para da gitti, mal da gitti, bir şey de gelmedi.

Bu devirde veresiye iş, kapana girmek demektir! Tavukları, horozları kümese kış kış yapıyorlar, ondan sonra kapatıyorlar, kümesin içinde; veresiye verdin mi kapana giriyorsun! Hadi bakalım, git verdiğin malın parasını alabilirsen al. Ağla yalvar; “Ne olursun, Allah rızası için benim paramı ver...” fiğan diye işin yoksa uğraş

artık.

Bu dünya ne acayip hale geldi, senet sepet hepsi laf, kimse kimseyi anlamıyor.

“—Ben, benim alacaklılarımı reddetmenin zevkini sürüyorum!..” diyormuş herif!

Borçlu, alacaklısı geliyor; “Vermiyorum!” demenin zevkini yaşıyormuş, keyfe bak! Adamda nasıl bir keyif teşekkül etmiş?.. Gelene “Yok, hayır!” diyormuş. Yüzsüzlüğün çeşidine bakın!

Ne yapacaksın? İşin sonunu düşüneceksin. Sonunu düşünmezsen felaket! Bir şey alıyorsun, veriyorsun ama Nasreddin Hoca'nın işi gibi mi oluyor?

Nasreddin Hoca 10 paraya yumurta alıyormuş, 9 paraya satıyormuş.

“—Hoca, bu ne oluyor? Yumurtayı 10 paradan aldın, 9 paradan sattın; bir para eksik!..” demişler.

Biz diyelim ki 1000 liraya alıyor, 900 liradan satıyor; 100 lira eksikliğine, zarar!

“—Ne yapıyorsun?”

“—Dostlar alışverişte görsün, diye yapıyorum.” demiş.

Sonra iflas!

Dostlar alışverişte görecek de ne olacak? Para kazanmak lazım, ticaret yaptın mı sağlam yapmak lazım!

Kurnaz müesseseler ne yapıyor?

“—Benden mal alacaksan, yılbaşında siparişini ver. Siparişini verirken de sipariş ettiğin malların bedelinin üçte birini öde!”

Daha ortada mal yok, adam onun malını alacaksa üçte birini ödüyor. Zaten üçte biri onun maliyetidir. Maliyetini bir kere kurtarıyor. Bir de bayisinin depozitosu var:

“—Benim bayim olmak istiyorsan şu kadar milyon depozito yatıracaksın, bende duracak, ayrıldığın zaman sana veririm.” diyor ama o kullanacak.

O kadar bayinin, o kadar parası zaten büyük bir servet ediyor. İşi onunla döndürüyor. Göndereceği malın da parasının üçte birini zaten alıyor, sermayesi tamam. Bayi bir mızıkçılık yapıp da parayı geri getirmediği, vermediği zaman depozitodan kesiyor, sonra bayiliğini iptal ediyor. Kendisi ziyan etmiyor. Bayi kıvranıyor, uğraşılıyor.

Bizim müslüman tüccarlarımız ne yapıyor? “—Bugün çok iş yaptım.”

“—Ne yaptın?”

“—20 top kumaş sattım.” “—Paralar?”

“—Üç ay sonra gelecek, beş-altı ay sonra gelecek...”

Bekle ki gele, inşaallah gelir! Allah, yâ Rabbi, kardeşlerimizin hiçbir malı batmasın, hepsinin parası gelsin ama gelmiyor. Adam zaten hain, bilerek alıyor, aldatmak için alıyor.

İşin sonunu düşünüp güzel çalışmak lazım. Pek veresiye ticaret yapmamak lazım.

“—Kardeşim, şuraya paranı koy, ben de malı şu kadardan vereyim...” filan demek lazım.

Ben bundan satarsam, sonunda bu fiyata alabilir miyim?” demek lazım. Enflasyon bir oyun, banknot bir oyun...Banknot dediğin şey senenin başında 1000 lira, senenin sonunda 400 lira!

Neden? Yüzde 60 enflasyon var! Gene 1000 lira yazıyor üstünde ama senenin başına göre 400 lira kuvvetinde.

Bu oyunda saf vatandaşlar yolunuyor; kurnaz bankalar, müesseseler, dev müesseseler bunu bildikleri, kendisini buna göre ayarladıkları için vaziyeti kurtarıyorlar. İşin sonunu düşünmek çok önemli. Efendimiz’in bu tavsiyesini her işinizde nazar-ı dikkate almanızı ben de size hatırlatıyorum.

e. Ağrı İçin Okunacak Dua

Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfte bize ağrıya karşı dua öğretiyor. Buyuruyor ki:⁶

إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ أَلْمًا، فَلْيَضَعْ يَدَهُ حَيْثُ يَجِدُ أَلْمَهُ،
وَلْيَقُلْ سَبْعَ

مَرَّاتٍ : أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ، وَقُدْرَتِهِ، عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.390, no:27223; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.92, no:179; Taberânî, *Dua*, c.I, s.345, no:1134; Heysemî, *Mecma’z-Zevâid*, c.V, s.197, no:8466; Kâb ibn-i Mâlik RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.58, no:28347; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.IV, s.121, no:2908.

مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ

(حم. طب. عن كعب بن مالك)

RE. 65/8 (*İzâ vecede ehadüküm elemen felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû, velyekül seb'a merrâtin: Eüzü bi-izzeti'llâhi, ve kudretihî alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.*)

(*İzâ vecede ehadüküm elemen*) “Sizden biriniz bir elem hissettiği zaman, vücudunun herhangi bir yerinde ağrı, acı hissettiği zaman, (*felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû*) o ağrıyı hissettiği yere elini koysun.”

Meselâ bileği ağrıyor, boynu ağrıyor; elini oraya koysun. Sonra, (*velyekül seb'a merrâtin*) yedi defa şu duayı okusun: (*Eüzü biizzeti'llâhi, ve kudretihî, alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.*)

Mânasını da söyleyelim:

(*Eüzü*) “Sığıyorum.” Neye sığıyorum? (*Eüzü bi-izzeti'llâhi*) “Allah’ın izzetine sığıyorum. (*Ve kudretihî alâ külli şey'in*) Her şeye kâdir olma sıfatına sığıyorum. (*Min şerri mâ ecidü*) Şu hissettiğim ağrıdan Allah’a sığıyorum.”

Ne demiş oluyor?

“—Yâ Rabbi! Sen izzet ve celal sahibisin, her şeye gücün kuvvetin yeter, ben sana dua ediyorum, şu acımı geçir.”

Duayla acı geçer mi?

Dua ile her şey olur! Kul duayı etmesini bilse duanın tesirini mutlaka görür. Duanın adabını bilecek, nasıl olduğunu bilecek, duanın kabul

olması şartlarına riayet edecek; Allah'ın duasını kabul etmemesi durumuna düşmeyecek. Ondan sonra dua etti mi Allah duasını kabul ediyor.

“—Yâ Rabbi! Aylardır yağmur yağmıyor, yağdır yâ Rabbi!”

Şakır şakır yağmur yağmaya başlıyor. Medine'de gösterdiler: Mekke-i Mükerrerem'e'nin imamı, ihtiyar birisi, namaz kıldırıyor.

“—Bu imam mübarek bir insan.” dediler.

“—Nereden bildiniz?”

“—Büyük bir kuraklık oldu, aylarca yağmur yağmadı, beklenen yağmurlar yağmadı. Bir yağmur duasına karar verildi, bu hocaefendi ellerini açtı, bir dua etti, ‘Yâ Rabbi yağmur ver...’ tarzında yağmur duası yaptı. Gökyüzü masmaviydi, hiç bulut yoktu. Dua biterken hızla bir bulut geldi, süratle şakır şakır yağmur yağmaya başladı.” diyor.

Arkadaşlar anlatıyorlar. Mekke'de mühendis arkadaşım:

“—Ben gözlerimle gördüm: Mavi gökyüzü birden bulutla doldu, duanın sonunda yağmur yağmaya başladı.” dedi.

Allah kâdir, duaları kabul etmeye kâdir, kulun istediğini vermeye kâdir ve veriyor. Ve biz bunun şahidiyiz. Hayatımızda çok misalleri var. Elle tutulur başka türlü izahı mümkün olmayan net misalleri var.

Ağrı duasını da öğrendik.

Çölde bir adamı zehirli ve öldürücü bir yılan

sokuyor da adam şişmeye başlıyor. Abdullah ibn-i Mes'ûd RA Fâtîha okuyor; adamın şişmesi, ağrısı, acısı, zehirlenmesi geçiyor, sıhhat buluyor. Onun üzerine koyunlar vs. bir sürü şey hediye ediyor.

Bir Fâtîha'yı güzel bir ağızla, güzel bir kimse okuyunca yılanın ısırmasıyla vücuduna girmiş olan zehir bile tesir etmiyor.

Hız. Ömer RA zamanında Bizans'tan elçi gelmiş, hediyeler getirmiş. Bir de küçük bir şişe...

“—Bu ne?”

“—Zehir, öldürücü zehir.”

“—Ne olacak bu?”

“—Bizim ülkemizde bazen askerler hükümdara isyan eder. O zaman hükümdar askerin eline geçerse kulağını keserler, burnunu keserler, işkence yaparlar... O ıstırabı çekmemek için bu ilacı yanında tutar, ağzına atıverir, hemen ölür. Onun için bu ilacı size getirdim. Siz de madem halifesisiniz, Arapların başkanıyorsunuz, size de birisi isyan ederse gerektiği zaman siz de bunu yutarsınız...” diye elçi bunu söylemiş.

Hız. Ömer; “Ver bakayım.” demiş, almış.

(Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru me'asmihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi'ssemâî, yâ hayy u yâ kayyûm.)

Bu duayı okumuş. Elçi, ne zaman düşecek diye bakıyor. Sen bekle ki düşsün! Hiçbir şey olmamış. Neden?

O Hız. Ömer yahu! Peygamber Efendimiz'in halifesi!

Tarih kitapları yazıyor! Yazmasa biz nereden söyleyeceğiz, olmayan şeyi niye söyleyelim?... Tarih kitapları yazıyor.

Aynı Hz. Ömer'in minberdeyken:

“—Yâ Sâriye! Dağa dikkat et, arkandan düşman geliyor!” diye bağırdığını biliyorsunuz.

Medine'den İran'daki komutanına böyle seslendiğini tarih kitapları yazıyor, keramet gösteriyor. Medine'deki minberden, “savaştıklarında İran'daki komutanının arkasını düşman ordusu çeviriyor diye görüyor, tepeden mi, kenardan mı geliyor görüyor, hangi zaviyeden görüyorsa:

“—Yâ Sâriye, ey benim komutanım, ey İslâm ordularının komutanı! Dağa dikkat et, düşman arkandan çeviriyor!” diyor. O da tedbir alıyor, düşmanın oyununa gelmiyor, gene yeniyor.

Bu iş nasıl oluyor?

Allah oldurdu mu olur. Sen de Allah'ın sevgili kulu ol, sen de oldur. Tabii Allah'a keramet sahibi olacağım diye ibadet edilmez de, sen Allah'ın güzel kulu ol, Allah sana nasıl ikramda bulunacağını kendisi bilir. Sen ona güzel kul ol. Onun güzel kulları hiç öyle şeyler istememişler ama Allah ikram etmiş. Utanmışlar.

“—Nasılsın?”

“—Allah'ın en günahkâr kuluyum, Allah beni affeder mi bilmem...”

Gözü yaşlı ama Allah'ın sevgili kulu. Mütevazı, kibirli değil!

Allah bizi sevdiği kulların zümresine dâhil

eylesin... Sevmediği ne gibi haller varsa bizi onlardan o kurtarsın, temizlesin, pak eylesin... kalbimizin pasını gidersin, nurlandırısın, pırıl pırıl bir nuranî kalbe sahip olalım. Ma'rifetullahı versin... Muhabbetullahı, aşkullahı şevkullahı içimize yerleştirsın,.. Allah'ın sevgili kullarından olmayı Allah bize de nasib etsin...

Her şeye kâdir! Küçücük bir tohumu atıyorsun...
“—İncirin çekirdeği ne kadar?”

“—Toplu iğne başı kadar.”

“—Toplu iğne başı kadar şeyden ne oluyor?”

Kocaman incir ağacı oluyor, minarenin yarısı kadar koca incir ağacı! Nereden oldu?

Toplu iğne başı kadar incir tohumundan koca ağaç oluyor. *Sübhana'llah, tebâreke'llâhu ahsenü'l-hâlıkîn*, her şeye kâdir! Zerreden öyle bir şeyi meydana getiren, nutfeden insanı meydana getiren, yoktan kâinatı meydana getiren Allah-u Teâlâ Hazretleri, dilerse bizim gibi ehliyetsiz, kabilyetsiz, işe yaramaz malzemedен sevgili kulu yapar! Kâdir, kudreti sonsuz! Allah'ın lütfunu dileriz, boynumuzu bükeriz, Allah'tan lütfunu rahmetini isteriz. İsteyelim, isteyin!

f. Kardeşine Samîmî Nasihat

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁷ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.251; İbn-i Hacer, *Lisâ-nü'l-Mîzân*, ç.I, s.97, no:291; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.412, no:7198; *Câmiü'l-Ehâdis*, c. IV, s.124, no:2917.

إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ نُصْحًا فِي نَفْسِهِ، فَلْيَذْكُرْهُ لَهُ

(عد. عن أبي هريرة)

RE. 65/9 (*İzâ vecede ehadüküm li-ahîhi nushan fî nefsihî, felyezkürhü lehû.*)

(*İzâ vecede ehadüküm li-ehîhi nushan fî nefsihî*) “Sizden biriniz kardeşi hakkında içinde samimi bir his, bir duygu, bir istek hissettiği zaman o arkadaşının nasihat edecek bir şey, bir durum, söyleyecek bir şeyini gördüğü zaman, (*felyezkürhü lehû*) içinden geçen şeyi o kardeşine söylesin!”

“—Şu kardeşimi çok seviyorum. Her şey güzel ama Kur’ân-ı Kerîm’in şurasını yanlış okuyor...”

İçinden böyle geçti, gitsin desin ki:

“—Aziz kardeşim, her şeyin güzel mâşaallah ama şurasını yanlış okuyorsun, mâna bozuluyor, şöyle oku!”

Veyahut o kardeşini seviyor, camide görüyor vs. filan ama bakıyor ki hanımı başını şöyle örtmüş. Başörtüsü var; ucunu arkadan çekiyor, başörtüsü arkaya kayıyor, saçları önden görünüyor; kumral mı, sarışın mı, kara saçlı mı, afet-i devran mı? Sana ne, ama kadın saçını gösteriyor. Adam camide tanıdığımız kimse:

“—Aziz kardeşim, ben seni çok seviyorum, müslüman bir insansın, hanımına sahip olsana, kızına sahip olsana, bak İslâm’da başını böyle örtmek olmaz, yüzü, eli, ayağı hariç her tarafını örtecek, saç da kadının zıynetini olduğundan görünmemesi lazım...” diyecek.

Veyahut kardeşimize karşı içimizde beliren duygular neler olabilir diye zihnimizden misaller arıyoruz. Dar pantolon giymiş, namaz kılıyor:

“—Aziz kardeşim, dar pantolonla olmaz. Etin budun meydanda, alet edevat, teşkilat olmuyor, biraz bol kıyafet giy, bir cübbe giy...” filan diyecek.

Çünkü insan kendi kusurunu görmez. Kardeşi onun kusurunu samimi olarak söyleyecek, böylece ara düzelecek. Birisi size kusurunuzu söylediği zaman da kızmayın, “Sen kendi işine bak!” demeyin, o da günah!

“—Karışma benim işime, sen kendi işine bak! Asarım, keserim bak...”

Adam kasap mı ne, çengele mi asacak? Öyle demek doğru değil. Ne diyecek?

“—Teşekkür ederim kardeşim, sağ ol, düzeltmeye çalışayım inşaallah. Allah senden razı olsun...” demesi lazım, hazmetmesi lazım. Madem kusurdur, o kusurunu kabul etmesi lazım.

Nush, Arapça’da “samimi duygu” demek. Müslümanın ana karakteri samimiyettir. Kime karşı samimiyet?

Peygamber Efendimiz sayıyor: 1.”Kul Allah’a karşı samimi olacak.”

Allah’a aldatmaca olur mu, Allah’a karşı rol yapmak olur mu? Allah her şeyi görüyor biliyor, Allah’a karşı samimi olacak.

2.”Rasûlüne karşı samimi olacak.”

Madem Rasûlü, uy; sünnetini tut, emrine itaat et, yolunda yürü!

3. “Kitabına karşı samimi olacak.”

4. “Mü’minlerin umûmuna karşı, hepsine karşı samimi duygusu olacak. İyiliğini isteyecek.” “—Bana ne Azerbaycan’dan!..”

Bana ne olur mu, o da müslüman kardeşin! “—Bana ne Boşnak’tan!”

Olur mu öyle şey, o da müslüman!

Neden? Müslümanın bütün müslümanlara karşı içinde sevgi olacak. Müslümanlar tek bir vücut gibidir. Ayağına diken batsa, adam gece uyku uyumuyor. Ayağı zonkluyor, ateş basıyor, bütün vücut rahatsız oluyor.

“—Sadece parmak rahatsız olsun...”

Hayır, bütün vücut uykusuz ve ateş içinde. Onun gibi Bosna’ya da, Keşmir’e de, Kafkasya’ya da, dünyanın neresi olursa olsun bir müslüman bir yerde küçücük bir ıstırap çekse üzülmüyoruz, üzüleceğiz. Hepsine karşı bir samimiyetimiz olacak.

5. Müslüman idarecilerine karşı da bir samimiyetimiz, bağlılığımız, sevgimiz, yardımımız, itaatimiz, inkıyadımız olacak. İdareci deyince milletin aklına hep vali, bakan, reisicumhur, milletvekili filan geliyor; o demek değil.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ

(النساء: ٥٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (*Etîu'llàhe ve etîu'rrasûle ve üli'l-emri minküm*) Allah’a itaat edin, Peygamber’e itaat edin ve sizden olan idarecilere itaat edin!” (Nisâ, 4/59)

İbn-i Abbas RA tefsir etmiş, buyurmuş ki:

“—Ulü'l-emr alimlerdir. Asıl ulü'l-emr, asıl itaat edilecekler müşidlerdir, alimlerdir, din bilginleridir, asıl onun sözü dinlenecek.”

Peki, Emevî halifesine uyacak mıydı? Abbasi halifesine uyacak mıydı? Uyacak olsaydı, İmamı Azam Efendimiz uyardı!

Uydu mu? Hapse girmeyi, dayak yemeyi göze aldı, hak bildiği yoldan dönmedi! Demek ki asıl Allah’a bağlı olacak, Allah yolunda yürümeyen insana eyvallah etmeyecek, baş eğmeyecek!

Bunun fıkhıdaki tabiri nedir?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.632, no:602; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

لَطَاعَةُ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

حم. طب. ك. وابن خزيمة، وابن جرير عن عمران؛ والحكم بن عمرو، وأبو نعيم، خط. عن أنس؛
(طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tâate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) “Günah yolunda, Allah’a isyan olacak bir konuda kula itaat edilmez!”

Kim olursa olsun!

“—Şöyle yapmazsam babam haklarını helal etmiyor...”

Babanın seni öyle tehdit etmeye hakkı yok ki! Sen namazı kıılıyorsun, sen Müslümanlık yolunda yürümek istiyorsun; o onu engellemeye çalışıyor.

“—Kız başını açmazsan sana analık haklarımı helal etmeyeceğim...”

Senin ona hakkın yok ki! Kızcağız doğru yolu bulmuş, başını örtmüş; anası açmaya çalışıyor, bir de analık hakkını bahis konusu ediyor. Buna din istismarı derler! Çocuğunun dindar olduğunu biliyor, “Analık hakkımı helal etmem!” diyor.

Öyle şey olur mu? Analık hakkından evvel Allah’ın kulları üzerinde hakkı var, emri, buyruğu var; onu tutması lazım.

Allah’a isyanı kim emrederse etsin, itaat

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

edilmez! Allah'ın yolundan ayrılmaz, Allah'a âsi olunmaz, Allah'ın buyruğunun dışına çıkılmaz, Allah'ın hükmünün aksi yapılmaz, kim emrederse emretsin!

“—Emrediyorum şöyle yap!..”

Emredemezsin ki, hakkın yok ki!

“—Başına kocaman kocaman taş yağsın. Boynun devrilsin. Boynun altında kalsın!..” Hiçbir şey olmaz. Neden?

Haksız, yanlış yapıyor, o zaman kıymeti olmaz.

Allah'a karşı samimi olacak. Rasûlüllah'a karşı samimi olacak. Kitâbullah'a karşı, Kur'an'a karşı samimi, bağlı olacak. Mü'minlerin hepsine karşı samimi olacak. Mü'minlerin mü'min, müttakî idarecilerine karşı, mü'şidlere, hocalara, alimlere, işi çekip götüren kimselere samimi olacak demek.

Millet siyasîlere itaat hakkını kabul ediyor da mü'şidlere itaati reddetmek için dokuz takla atıyor, doksan türlü şaklabanlık yapıyor. Be aptal adam! Bunlar Allah'ın emrini, ayeti, hadisi bildiren insana mı itaat etsin, yoksa alavere dalavere, rüşvet vs. yapan insana mı? Aklın ermiyor mu? Bir de çıkmış kürsüye din namına konuşuyor, atıyor tutuyor...

Allah din alimlerini bozdurmasın! Onlar bozuldu mu çok fena! Millet ne yapacağını şaşırır.

“—Güzele bakmak sevap!..”

Harama bakar.

“—Zaman sana uymazsa sen zamana uy...”

Bakarsın, gâvurlar gibi olur.

“–Bira içilebilir, faiz yenilebilir vs...” diye fetva verenler var!

Din ıırından, yolundan çıkıyor. Halbuki din; âyet-i kerimeyle, hadîs-i şerîfle sabit, genel hakikatleri, erevesi bununla çizilmiş. Küçük detayları mftye sorarsın ama genel erevesi belli.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği yoldan ayırmasın... İki cihanda aziz eylesin... Cennetle cemâliyle müşerref olmayı nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
05. 12. 1993 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

